

Sambært Jørn Astrup Hansen kundi eitt uppskot verið at loyst Eik Banka úr TF Samtakinum og latið partapeningin í bankanum til ein grunn, sum er óheftur av TF Samtakinum og bankanum. Bankin vil við hesum verða ogn hjá føroyska fólkinum. – Rímligt nokk, heldur Astrup, tað var jú tað føroyska fólkið, sum høvdu spart pengarnar upp, ið bankin varð keyptur fyri

MYND: ÁLVUR HARALDSEN

»Súni Schwartz Jacobsen er ein dugnaligur grannskoðari og ein dugnaligur stjóri, sum vil valdið. Og tað skal ein stjóri í einum stórum banka jú helst eisini. Trupulleikin uppstendur, tá stjórin, sum vil valdið, ikki fær nóg nógv mótspæl, og tað fær Súni Schwartz Jacobsen ikki«

Jørn Astrup Hansen

tá hann tók seg burturúr nevndini.

Sambært honum er høvuðs-trupulleikin í nevndunum í figggjarligu risunum í Føroyum ikki neyðturviliga, at fólkinu ikki hava neyðugu førleikarnar.

– Eg kann vissa teg um, at tað nokkso ofta bilar við integriteti, heiðursemi og óheftni í stýrunum. Tað er jú ikki nokk at vita av einum trupulleika. Man skal eisini hava dirvið og kraftina til halda fast móti dagligu leiðsluni, tá tað er neyðugt, greiðir Jørn Astrup Hansen frá.

Fittir fyrrar eru farligir

Tá Jørn Astrup Hansen á fyrsta sinni kom til Føroya og varð settur sum stjóri í Sjóvinnubankanum undir kreppuni í 1993, slapp hann av fremsta bonki at uppliva hvussu nevndararbeiði í Føroyum gekk fyri seg. Tá hann sum nýliga innkomin bankastjóri spurdi seg fyri um nevndarlimir, vinnulívsmenn og onnur fólk í Føroyum, fekk hann ofta bara turrisliga at vita, at viðkomandi var ein fittur fyrrur.

At reka eina stóra figggjarfyrir-tøku krevur tó meira enn bert fittar fyrrar. Tað krevur dirvið at taka truplar avgerðir og at standa ímóti, tá trýstið er størst. Men hesir eginleikar hava skortað í føroyska figggjargeiranum, tá tørvurin á tí hevur verið størstur.

– Eg havi áður sagt tað, at Føroyar kunnu tykjast at vera eitt konsekvensleyst samfelag. Har eru nógvir fittir fyrrar, og mann dvølgur við at taka avgerðir, sum kunnu fáa avleiðingar fyri onnur. Tað er jú eitt lítið samfelag, har sambondini eru tøtt. Føroyar eru í vanda fyri at koma at liða undir tí, mann kann kalla »hensynsbetændelse«, greiðir fyrrverandi bankastjórin frá.

Sambært honum er hetta eitt sjúkueyðkenni, ið gongur aftur í báðum bankakreppunum. Hann er avgjörður um, at føroysku bankarnir kundu – og áttu at havt – byrgt upp fyri at kreppan gjørdist so mein í 90'árunum, men at teir ikki orkaðu at ganga ímóti streyminum. Tað sama er galdandi fyri nevndirnar í Eik Banka upp undir figggjarkreppuna. Tær vóru ov veikar og tordu ella vildu ikki at siga ovurhonds sterku dagligu leiðsluni í bankanum ímóti.

Bygnaðurin eigur at verða bannaður

Veikar nevndir eru tó ikki allur trupulleikin. Nevndarlimir kunnu skiftast út og nevndin kann styrkj-

ast. Trupulleikin við veikum nevndum gerst fyrst serliga vanda-mikil, tá tað er blandað saman við einum bygnaði, ið líkist tí vit síggja í TF Samtakinum í dag. Talan er nevniliga um neyvt sama bygnað, vit sóu í flestu av krakkaðu sparikassunum í Danmark og í gamla Eik Banka, ið eisini fór av knór-anum.

Tá dansku og føroysku sparikassarnir eftir lóg í 1988 fingur loyvi at broyta bygnað til partafeløg, fingur teir tveir møguleikar. Annar var hylkismøguleikin, har egin-ognin í sparikassanum varð standandi í felagnum sum reserva. Tann seinni og betri kendi í Føroyum er møguleikin at skipa sparikassan um til ein grunn. Tann møguleikin merkir, at sparikassin letur øll aktiv og passiv til eitt nýstovnað partafelag, sum so verður bankin, meðan sjálveigandi sparikassin verður broyttur til ein vinnurekandi grunn, sum so eigur øll partabrøvini í nýstovnaða bankanum. Sostatt verður grunnurin einsamallur eigari í sparikassanum, og kann so selja burturav partabrøvunum, eitt nú um mann ynskir at verða skrásettur á einum virðis-brævamarknaði, ella velja at varðveita einsamalla ognarrættin.

Ein av treytunum fyri at henda lógin fekk undirtøku frá dansku sparikassunum, var tó at grunnurin ikki fekk eitt alt ov sjálvstøðugt lív í mun til nýstovnaða partafelagið. Tí setti danska Sparekasseforeningen sum krav, skuldi grunnurin, sum var einsamallur eigari fáa ræðisrættin á sparikassanum, at tað var eitt týðiligt samanfall millum nevndarlimir í partafelagnum og nevndarlimir í grunninum. Av 18 danskum sparikassum, sum valdu henda møguleikan, eru 7 farnir av knór-anum, meðan 6 máttu lata seg yvirtaka av øðrum banka. Bert fyra av teimum upprunaligu 18 sparikassunum eru eftir í dag.

Tað var eisini sami bygnaður, vit sóu í gamla Eik Banka. Eik Grunnurin átti til yvir 50 prosent av partabrøvunum í Eik Banka, og hevði sostatt ognar- og ræðisrættin á bankanum. Samstundis varð nevndin í Eik Grunninum neyvt tann sama sum í nevndini fyri Eik Banka. Og tað var sama nevnd, ið ikki megnaði at seta seg upp móti ella bjóða stjóranum í Eik Banka av, tá størri og størri ævintýr vórðu sett út í kortið, og sum at enda koyrdu bankan á heysin.

Framhald á næstu síðu